

¹ Третьюко Віталій Віталійович, кандидат технічних наук, доцент
Хмельницький національний університет, декан факультету міжнародних відносин, м. Хмельницький, Україна
Received October 14, 2013; Accepted October 28, 2013

Анотація: Вища освіта України формується як одна з найголовніших базових цінностей державності, суспільної свідомості, спрямовується на досягнення якісно нового рівня підготовки фахівців відповідно до соціально-економічних умов і потреб держави. Основоположними принципами побудови системи політологічної освіти є: розвиток політологічної освіти як складової загальнодержавної системи освіти; єдність управління об'єктами системи політологічної освіти; єдність змісту та технології фундаментальної і загальнокультурної підготовки фахівців; комплексне ефективне використання науково-педагогічного, навчально-методичного та матеріально-технічного потенціалу системи політологічної освіти; стандартизація політологічної освіти; неперервний розвиток системи, її модернізація. Серед основних проблем функціонування системи політологічної освіти в Україні найголовнішою є визначення нормативної і методологічної бази змісту політологічної освіти в умовах неперервності та ступеневості освіти. Розробка концептуальних засад розвитку системи політологічної освіти має базуватися на використанні системного підходу, що дозволяє розкрити цілісність досліджуваної системи та, виходячи зі складності її компонентів, виявити механізми, які забезпечують цю цілісність. Вона повинна мати якісну законодавчу базу, міцне науково-методологічне підґрунтя, відповідати вимогам ринку праці та потребам суспільства.

Ключові слова: політологічна освіта, система, принципи, системний підхід, підготовка фахівців міжнародних відносин.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Розвиток суспільства, використання його потенціалу безпосередньо залежать від рівня управління соціальними процесами. Необхідність регулювання складних соціальних систем, насамперед відносин між великими соціальними групами (класами, народами, націями), надала процесові управління політичного характеру. Побудова суверенної і демократичної України, її інтеграція у світове співтовариство, реформи і зміни в усіх ланках суспільного життя, потребують ґрунтовного теоретичного осмислення, значних практичних зусиль з питань державотворення. Досягнення цієї мети тісно пов'язано з формуванням нової політичної еліти України, підготовкою фахівців, компетентних у сфері міжнародних відносин, політичного життя, державного і соціально-політичного управління. Експерт, аналітик, радник, консультант, викладач суспільних дисциплін, озброєний новими знаннями – це професія, без яких не обійтись в наш час навчальним закладам, державним установам, політичним і громадським організаціям.

Сьогодні, коли в суспільстві значно активізувались політичні процеси, разом з іншими сферами громадського життя, суттєвих змін зазнає і сфера міжнародних та політичних відносин. Відповідно зростає потреба в науковому осмисленні, прогнозуванні розвитку міжнародних політичних процесів, можливих кризових ситуацій, розробці практичних рекомендацій щодо їх упередження. В цих умовах потрібні фахівці, які

вміють аналізувати, систематизувати, узагальнювати і давати оцінку політичним явищам, продукувати альтернативні ідеї, раціоналізувати політичні рішення, розробляти оптимальні методи управління, технології вирішення соціально-політичних конфліктів і криз, досягнення злагоди в суспільстві [8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз зарубіжної та вітчизняної літератури засвідчує проблема розвитку політологічної освіти в ХХІ ст. має міждисциплінарний характер її розв'язання, оскільки перебуває у полі зору філософів, соціологів, політологів, істориків, економістів, педагогів. Науковці В. Астахова, Л. Герасіна, І. Зязюн, Л. Іонін, В. Кремень, А. Лігоцький, С. Кононенко, Н. Ничкало, В. Семенова, С. Шергін. сходяться у своїх поглядах, що у сучасний період політологічна освіта характеризується як складна, нелінійна, динамічна, нестійка система, спрогнозувати розвиток якої проблематично, інколи навіть неможливо. Системне вивчення галузевої професійної освіти у взаємозв'язках із різними соціальними підсистемами здійснюється в педагогічній літературі, зокрема досліджено взаємозв'язок політологічної освіти в системі: держава – культура – вища освіта.

Формулювання мети статті. Вивчення основних проблем і обґрунтування перспектив розвитку політологічної освіти як складової національної системи освіти підсилює актуальність проблеми дослідження в умовах трансформаційних процесів формування сучасного суспільства, інтеграції в європейський і сві-

товий науково-освітній простір, орієнтації на фундаментальні цінності загальносвітової культури, модернізації суспільного діалогу.

Актуальність означеної проблеми, її соціально-педагогічна значущість, недостатня теоретична і практична розробленість, а також висока суспільна потреба в удосконаленні якості професійної підготовки фахівців міжнародних відносин окреслили *мету статті* – обґрунтувати нові пріоритети та стратегії розвитку політологічної освіти в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес активної євроінтеграції України вступив у фазу радикальних геополітичних трансформацій. Нині йдеться не лише про подолання різниць та бар'єрів в економічній і фінансовій сферах, створення єдиного економічного простору, а й насамперед про формування у громадян європейської самосвідомості та ідентичності, розуміння, відчуття громадянства європейської спільноти. Україна, стратегічно зорієнтувавшись до європейського виміру, має формувати європейську свідомість громадян. Останнє ґрунтується на розвитку єдиного полікультурного і наукового європейського простору. Проблема полягає в тому, щоб цей простір став єдністю багатоманітності, тобто ґрунтувався на визнанні цінності окремих національних культур і водночас інтегрувався в єдине ціле через особливості та специфічність кожної культури [1,2].

Вирішення завдань модернізації політологічної науки неможливе без усунення розриву, що збільшується, між фундаментальною наукою та практичною зовнішньополітичною і зовнішньоекономічною діяльністю. Подолання цього розриву здатне в перспективі гармонізувати громадські взаємовідносини, удосконалити діяльність державних структур і структур громадянського суспільства, якісно підвищити рівень підготовки та опрацювання політичних рішень. Для цього необхідне проведення фундаментальних і прикладних досліджень на межі таких галузей знань, як політологія, країнознавство, державне управління, конституційне право, історія і соціологія. Дослідження повинні ґрунтуватися на синтезі ідей, представлених в кращих роботах українських та зарубіжних учених, включати як фундаментальні дослідження (порівняльні дослідження політичних систем, партійних систем, конституцій), так і прикладні розробки (правові основи державної служби, специфіка цивільної та дипломатичної служби у країнах, мовна підготовка). На основі таких досліджень повинна здійснюватися підготовка фахівців в галузях міжнародних відносин, державного управління, політології і соціології, економіки і права. Ці галузі є взаємозалежними. З одного боку, просування інтересів України за кордоном має на увазі в якості ресурсної бази успішний експорт високих технологій і знань. З іншого, експорт високої технологій ускладнюватиметься відсутністю суттєвої дипломатичної і політичної підтримки з боку держави. Нарешті, зовнішньополітичні завдання України вписані в ширший контекст розвитку держави і громадянського суспільства. Теорія і практика показують, що зовнішньополітична діяльність держави, зовнішньоекономічна діяльність державних і приватних компаній, сфера державного управління і саморегу-

льованого громадянського суспільства у сучасному світі взаємопов'язані та взаємозалежні.

Вивчення показало, що в наукових студіях немає єдності з приводу інтерпретації термінів «політична освіта» і «політологічна освіта»: деякі науковці отожднюють ці поняття, інші ж, навпаки, прагнуть розмежувати їх. Політологічну освіту розглядають як процес викладання політології у ВНЗ, і як систему організації навчання професійних політологів-міжнародників.

У нашому баченні під *політичною освітою* розуміємо цілеспрямований, системний і різноманітний за формами та методами процес формування знань про політику, політичні цінності і моделі політичної поведінки, суб'єктами якої виступають як політичні, так і цивільні інститути суспільства. Цей вид освіти здійснюється у рамках усього соціуму, і ВНЗ є в цьому випадку найважливішим, але не єдиним інститутом, що реалізує його цілі і завдання. Під *політологічною освітою* розуміємо процес професійної підготовки політологів - фахівців міжнародних відносин, що здійснюється у ВНЗ відповідно до цілей і завдань державного стандарту освіти.

Ключові відмінності між політичною і політологічною освітою у ВНЗ полягають в меті і, відповідно, у кінцевому результаті навчання. У першому випадку необхідно виробити критичне, раціональне і об'єктивне уявлення про політичні інститути і процеси, підготувати людину до виконання різних політичних ролей, розвинути здатність робити самостійний вибір і нести за нього відповідальність. Політологічна ж освіта є навчання методом і способом наукового пізнання політичного світу, міжнародних відносин, яке будується на принципах об'єктивності, критичності, верифікованості та ін. Якнайповніше воно реалізується при підготовці фахівців міжнародних відносин, орієнтуючись на останні наукові досягнення, об'єктивність і раціональність пізнання, а також включає елементи політичного інформування і політичного виховання.

Виокремлення з предметної і дослідницької сфер політології міжнародної проблематики стало особливо помітним після закінчення Першої світової війни. Актуальність системного вивчення міжнародних відносин, як найменш досліджуваних і прогнозованих серед інших політичних процесів, була пов'язана з необхідністю попередження руйнівних воєнних конфліктів, у котрих брали участь великі держави, і які за своїми наслідками серйозно загрожували міжнародному порядку. Закономірно, що становлення науки про міжнародні відносини як навчальної дисципліни почалося зі створення відповідних кафедр в університетах США і Великої Британії. Спочатку дослідницьке поле цієї досить молодого науки було обмежено накопиченням емпіричних даних про міжнародні відносини, з'ясуванням їх природи та еволюції. Теоретична складова, тобто пошук закономірностей, їх типологізація, верифікація та прогнозування перебували тоді у зародковому стані.

Починаючи з другої половини ХХ ст., наука про міжнародні відносини набула статусу раціональної теорії, предмет якої визначив засновник «класичної парадигми» політичного реалізму Г. Морґентау: «Те-

орія міжнародних відносин є раціонально впорядкованим резюме всіх раціональних елементів, які спостерігач виявив в об'єкті. Така теорія є чимось на кшталт раціонального нарису міжнародних відносин, карти міжнародної сцени" [9]. Інший класик американської політології, представник школи теорії складних систем і порівняльного аналізу світополітичних процесів, Дж. Розенау визначив сутність теорії міжнародних відносин як "сукупність дій і взаємодій суб'єктів міжнародної системи".

Упродовж 60–90-х рр. ХХ ст. в своїх науково-теоретичних працях як відомим американським (К. Боулдінг, К. Волтц, А. Волферс, Р. Гілпін, К. Дойч, М. Каплан, Р. Кеохейн, К. Райт, Р. Роузкранс, С. Хоффман, Т. Шеллінг), так і європейським (Р. Арон, Ф. Брайар, Г. Бутуль, Б. Бузан, Б. Баді, Х. Булл, М. Вайт, Й. Галтунг, Т. де Монбріаль, К.-М. Смутс) дослідникам не вдалося створити універсальну за формою та раціональною за змістом теорію міжнародних відносин. Розмаїття запропонованих ними концепцій і теорій "середнього рівня", за допомогою яких розглядалися і аналізувалися світополітичні процеси, не привело до цілісного розуміння теоретичної проблематики сучасних міжнародних відносин [5]. Незважаючи на застосування системного підходу, наукових методів аналізу та прикладних методик, ані "модерністи", ані "традиціоналісти" не змогли подолати фрагментарність і суперечливість загального дискурсу щодо предмета теорії міжнародних відносин. Очевидно, що неможливість створення так званої "гранд-теорії" в рамках класичних, неокласичних, неокласичних і посткласичних парадигм і наукових шкіл зумовлена складною природою та схоластичністю міжнародних відносин, яка пов'язана з їх політико-організаційними, економічними, соціокультурними та психологічними чинниками та закономірностями. У сукупності ці чинники актуалізували політологічний напрям у науці про міжнародні відносини.

Глобалізація як процес сучасної загальнолюдської еволюції і прогресу стає для України імперативом. Із глобалізацією пов'язаний вибір моделі розвитку – технологічної, економічної, соціальної, цивілізаційної. Нині конкурентоспроможність країн визначається динамічними перевагами з пріоритетністю інновацій, знань, інформації, а не статичними, пов'язаними із забезпеченістю матеріальними і трудовими ресурсами. Основою нової промислової революції є технологічний прорив у "нову" економіку, тісна взаємодія між такими ключовими технологіями, як мікроекономіка, телекомунікація, комп'ютери, створення нових матеріалів із певними властивостями, біотехнології. В нинішніх умовах інтенсивно змінюється система вищої освіти, поступово входячи до складу вирішальних чинників світової політики. Глобалізація, інтенсивно змінюючи конфігурацію світової економіки, впливає на сучасну освіту, векторно спрямовуючи її до планетарного масштабу. В контексті Болонської декларації, що орієнтує на забезпечення загальноєвропейського характеру системи вищої освіти країн Європи, одним із важливих напрямів розвитку вітчизняної системи освіти є її диверсифікація [4,6,7].

Головною передумовою становлення та розвитку політологічної освіти в Україні був вихід Української

РСР на світову арену як повноправного суб'єкта міжнародних відносин наприкінці Другої світової війни. УРСР стала однією з держав-засновниць ООН, увійшла до складу її спеціалізованих організацій. 4 березня 1944 року був утворений Народний комісаріат закордонних справ УРСР, і відтак перед Україною постало завдання підготовки дипломатичних кадрів для здійснення зовнішньополітичної діяльності республіки.

На підставі рішень уряду в Київському університеті було відкрито новий факультет – міжнародних відносин і міжнародного права Київського університету імені Тараса Шевченка було реорганізовано в Інститут міжнародних відносин і міжнародного права, який у грудні 1990 року перейменовано на Інститут міжнародних відносин.

Якісно нова сторінка в історії вітчизняної політологічної освіти відкрилася з проголошенням незалежності України. Указом Президента України від 30 травня 1995 року Інститут міжнародних відносин було визначено головним навчально-методичним центром з підготовки фахівців для роботи у сфері міжнародних відносин і зовнішньої політики нашої держави. Підготовка фахівців здійснювалася за трьома спеціальностями:

- "Міжнародні відносини";
- "Міжнародне право";
- "Міжнародні економічні відносини".

1995 року в Інституті започатковано підготовку фахівців за спеціальністю "Міжнародна інформація". 2002 року вперше серед вищих навчальних закладів України в Інституті розпочато підготовку студентів за спеціальністю "Міжнародний бізнес". У 2012 р. розпочато підготовку студентів за спеціальністю "Країнознавство".

Сьогодні в Україні сформовано потужну школу підготовки фахівців-міжнародників. Водночас докорінні зміни, що відбуваються в міжнародному середовищі, в якому функціонує незалежна Україна, потребують продовження роботи з обґрунтування теоретичних та методичних засад удосконалення професійної підготовки фахівців міжнародних відносин на всіх системних рівнях: законодавчому, управлінському, теоретико-методологічному, організаційно-педагогічному, соціально-економічному, інформаційному, особистісному. У зв'язку з цим особливою гостротою набуває проблема теоретичного обґрунтування та практичної реалізації концептуальних засад розвитку системи політологічної освіти в умовах диверсифікації вітчизняної системи вищої освіти.

Основним завданням системи політологічної освіти є якісно новий рівень підготовки до професійної діяльності фахівців міжнародних відносин. Ця система має бути раціональною, ефективною, економічно доцільною, відкритою, демократичною, функціонувати відповідно до загальноприйнятих принципів освітньої діяльності (гуманізм, свобода і відповідальність, пріоритетність загальнолюдських цінностей, взаємозв'язок з історією, культурою, традиціями країни, взаємодія з іншими культурами). Основоположними принципами побудови системи політологічної освіти є:

- розвиток політологічної освіти як складової загальнодержавної системи освіти;

– інтеграція політологічної освіти в національну систему освіти на засадах єдиної законодавчої та правової бази.

Передумовами формування системи політологічної освіти в Україні стали:

- відповідна законодавча база;
- розробка єдиної державної системи стандартів освіти;
- тенденції інтеграції української освіти в європейський та світовий освітній простір;
- трансформація освітньо-кваліфікаційних рівнів і ступеневості освіти відповідно до міжнародних вимог.

Актуальність формування системи політологічної освіти зумовлена об'єктивним характером процесу розвитку світових тенденцій у сфері підготовки фахівців міжнародних відносин. Основною метою системи політологічної освіти є якісна фундаментальна та загальнокультурна підготовка фахівців для галузі завдяки залученню висококваліфікованих викладачів, науковців і практиків, зміцнення науково-методичного і матеріально-технічного забезпечення навчального процесу.

Аналіз нормативної бази дає змогу стверджувати, що відбулися окремі зміни в переліку напрямів підготовки фахівців-міжнародників у ВНЗ.

24 травня 1997 р. Кабінет Міністрів України затвердив перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців міжнародних відносин у ВНЗ за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями. За цим переліком напрям підготовки “0304 – Міжнародні відносини” об'єднує такі спеціальності: “Міжнародні відносини”, “Міжнародне право”, “Міжнародні економічні відносини”, “Міжнародна інформація”, “Міжнародний бізнес” та “Країнознавство”.

2004 року були затверджені МОН України і Міністерством праці та соціальної політики України та зареєстровані Міністром України галузеві стандарти освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” напряму підготовки “6.030401 – Міжнародні відносини”, та галузеві стандарти освітньо-кваліфікаційних рівнів “спеціаліст” та “магістр” спеціальностей “Міжнародні відносини”, “Міжнародне право”, “Міжнародні економічні відносини”, “Міжнародна інформація”, “Міжнародний бізнес” та “Країнознавство” [3]. На базі цих стандартів близько 30 навчальних закладів України здійснюють підготовку фахівців для галузі міжнародних відносин.

13 грудня 2006 р. Кабінетом Міністрів України затверджено новий перелік напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавра”. За цим переліком підготовка фахівців-міжнародників здійснюється у галузі знань “0302 – Міжнародні відносини” за напрямом “6.030201 – Міжнародні відносини”.

3 лютого 2010 р. Кабінет Міністрів України затвердив новий перелік напрямів підготовки фахівців у вищих навчальних закладах освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» галузі знань “0302 Міжнародні відносини”. У ньому розмежовано напрями підготовки фахівців для сфери міжнародних відносин, а саме:

6.030201 – “Міжнародні відносини”;

6.030202 – “Міжнародне право”;

6.030203 – “Міжнародні економічні відносини”;

6.030204 – “Міжнародна інформація”;

6.030205 – “Країнознавство”.

6.030206 – “Міжнародний бізнес”;

Розробка концептуальних засад розвитку системи політологічної освіти має базуватися на використанні системного підходу, що дозволяє розкрити цілісність досліджуваної системи та, виходячи зі складності її компонентів, виявити механізми, які забезпечують цю цілісність. Вона повинна мати якісну законодавчу базу, міцне науково-методологічне підґрунтя, відповідати вимогам ринку праці та потребам суспільства, опиратися на логічно обґрунтовані загальнопедагогічні принципи демократизації, гуманізації, науковості, відкритості, неперервності, цілісності, доступності, індивідуалізації, диверсифікації, диференціації, гнучкості тощо) та *специфічні* принципи (єдності законодавчої та правової бази; єдності управління об'єктами системи; єдності змісту і технології фундаментальної та загальнокультурної підготовки фахівців; комплексного ефективного використання науково-педагогічного, навчально-методичного та матеріально-технічного потенціалу системи; розроблення державних стандартів політологічної освіти; урахування специфіки підготовки фахівців міжнародних відносин; підтримки та оновлення навчально-матеріальної бази навчальних закладів за рахунок господарської, науково-технічної діяльності та платних послуг; неперервного розвитку системи в процесі її розширення та модернізації), виконувати певні *функції* (соціальну, аналітико-прогностичну, ціннісно-змістову, моніторингову, організаційну, економічну), включати необхідні *компоненти* (структурний, функціональний, змістовий, технологічний, управлінський та особистісний). Успішна реалізація зазначених принципів і функцій побудови системи політологічної освіти багато в чому залежить від структури та ефективності системи управління.

Водночас реалії засвідчують, що функціонування системи політологічної освіти в Україні потребує розв'язання низки проблем.

Першою проблемою є чітке визначення рівнів функціонування: управлінський (управління системою політологічної освіти); законодавчо-нормативний (законодавча база, державні освітні стандарти, типові положення про навчальні заклади); змістовий (нормативна основа змісту політологічної освіти); структурно-організаційний (форми підготовки професіоналів); професійно-психологічний (професійні та психологічні здібності, необхідні майбутнім фахівцям).

Друга проблема функціонування системи політологічної освіти пов'язана із визначенням нормативної та методологічної бази змісту політологічної освіти в умовах неперервної підготовки фахівців. Загальнодержавним компонентом такої освіти має бути фундаментальна політична, економічна та гуманітарна підготовка. Специфічними для підготовки фахівців міжнародних відносин є теоретичні та спеціальні знання.

Третя проблема – це проблема якості фундаментальної підготовки фахівців-міжнародників. У цьому контексті серед основних напрямів удосконалення професійної підготовки фахівців-міжнародників визначаємо такі: забезпечення гнучкої державної підт-

римки; розробка концептуальних засад розвитку теорії і практики професійної підготовки фахівців-міжнародників; забезпечення наукового супроводу; теоретико-методологічне і дидактичне обґрунтування професійної підготовки на основі міждисциплінарного підходу; кадрове забезпечення; розробка та впровадження єдиної методології моніторингу потреб ринку праці та аналізу результативності працевлаштування фахівців; забезпечення взаємозв'язку ринку освітніх послуг та ринку праці; використання передових ідей зарубіжного досвіду; забезпечення випереджувального розвитку системи професійної підготовки міжнародників.

Четверта проблема стосується наукового та теоретико-методологічного забезпечення системи політологічної освіти. Актуальним і практично значущим є розроблення галузевої науки, здійснення науково-дослідних розробок, проведення наукових конференцій та семінарів, форумів тощо.

Національна система освіти, її складова – політологічна освіта функціонують на основі фундаментальних знань у галузі науки, економіки, політики, технології, культури та в єдиному правовому просторі. Для успішного досягнення основної мети системи по-

літологічної освіти потрібно нормативно визначити засади, які мають бути покладені в основу функціонування цієї системи.

Висновки. Політологічна освіта є складовою національної освіти. Вища освіта України формується як одна з найголовніших базових цінностей державності, суспільної свідомості, спрямовується на досягнення якісно нового рівня підготовки фахівців відповідно до соціально-економічних умов і потреб держави. Основоволожними принципами побудови системи політологічної освіти є: розвиток політологічної освіти як складової загальнодержавної системи освіти; єдність управління об'єктами системи політологічної освіти, єдність змісту та технології фундаментальної і загальнокультурної підготовки фахівців; комплексне ефективно використання науково-педагогічного, навчально-методичного та матеріально-технічного потенціалу системи політологічної освіти; розроблення державних стандартів політологічної освіти; неперервний розвиток системи, її модернізація. Серед основних проблем функціонування системи політологічної освіти в Україні найголовнішою є визначення нормативної і методологічної бази змісту політологічної освіти в умовах неперервності та ступеневості освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Астахова В.И. Глобальные проблемы образования и особенности их проявления в Украине. – Харьков: Око, 1994, – 147 с.
2. Герасина Л.Н. Современная высшая школа в условиях реформирования образования. – Харьков: Б. и., 1993. – 152 с.
3. ГСВОУ_04 Галузевий стандарт вищої освіти напрямку підготовки 0304 «Міжнародні відносини». Київ: 2004.
4. Зязюн І.А. Концептуальні засади теорії освіти в Україні // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 2000. – №1. – С. 11–24.
5. Кононенко С.В. Форми політологічного розуміння міжнародних відносин / С.В. Кононенко. – К.: Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2012. – 899 с.
6. Кремень В.Г. Національна освіта як соціокультурне явище // Учитель. – 1998. – №2 С.10-17
7. Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз: Монографія / за ред. Н.Г.Ничкало, В.О. Кудіна. – Черкаси: Вибір, 2002. – 322 с.
8. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [В. А. Манжол та ін.; за ред. Л.В. Губерського]; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К.: Київський ун-т, 2008. – 512 с.
9. Morgenthau H. Politics among Nations. N.Y.: Knopf, 1954. – 540 p; Morgenthau, Hans. Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace. Fifth Edition. New York: Alfred A. Knopf, 1973. – 597 p.

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED

1. Astakhova V.Y. Globalnye problemy obrazovaniya y osobennosti ykh proiavleniya v Ukraine. [Global problems of education and features of their display in Ukraine] – Kharkov: Oco, 1994, – 147s.
2. Herasyina L.N. Sovremennaiia vysshiaia shkola v usloviakh reformirovaniia obrazovaniia. [Modern higher school in the conditions of education reforming] – Kharkov: B. y., 1993. – 152 s.
3. HСVOU_04 Haluzevyi standart vyshchoi osvity napriamu pidhotovky 0304 «Mizhnarodni vidnosyny». [Industry standard of higher education in specialization 0304 «International relations»] Kyiv: 2004.
4. Ziaziun I.A. Kontseptualni zasady teorii osvity v Ukraini [Conceptual principles of education theory in Ukraine] // Pedagogika i psykholohiia prof. osvity. – 2000. – №1. – S. 11-24.
5. Kononenko S.V. Formy politolohichnoho rozuminnia mizhnarodnykh vidnosyn [Forms of political science understanding in international relations] / S.V. Kononenko. – K.: In-t vsesvitnoi istorii NAN Ukrainy, 2012. – 899 s.
6. Kremen V.H. Natsionalna osvita yak sotsiokulturne yavyshe [National community as a sociocultural phenomenon] // Uchytel. – 1998.- №2 S.10-17
7. Profesiina osvita v zarubizhnykh krainakh: porivnialnyi analiz:[Professional education in foreign countries: comparative analysis] Monohrafiia / za red.. N.H.Nychkalo, V.O. Kudina. – Cherkasy: Vybir, 2002. – 322 s.
8. Ukraina v postbipoliarnii systemi mizhnarodnykh vidnosyn:[Ukraine in the post-bipolar system of international relations] pidruch. dlia stud. vyshch. navch. zakl. / [V.A. Manzhola ta in.; za red. L.V. Huberskoho]; Kyiv. nats. un-t im. Tarasa Shevchenka. – K.: Kyivskiy un-t, 2008. – 512 s.
9. Morgenthau H. Politics among Nations. N.Y.: Knopf, 1954. – 540 p; Morgenthau, Hans. Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace. Fifth Edition. New York: Alfred A. Knopf, 1973. – 597 p.

Tretko V. Political science education as constituent part of national higher education system

Abstract. Higher education in Ukraine is formed as one of the most important basic values of the state, public awareness, aimed at reaching a new level of training in accordance with the socio-economic conditions and the needs of the state. The fundamental principles of the political science education system are: the development of political science education as part of the national education system, the unity of political science system management; the unity of content and technology of fundamental and general cultural training; effective use of scientific and pedagogical, methodological and logistical potential of political science education; standardi-

zation of political science education; continuous system development and its modernization. It has been found that the main problem of the political science education system in Ukraine is to identify the most important regulatory and methodological framework of content of political science education in terms of education continuity. It has been emphasized that the development of the conceptual framework of political science education should be based on a systematic approach that can reveal the integrity of the system and the complexity of its components, identify the mechanisms that ensure this integrity. This system should have high-quality legal framework, strong scientific and methodological basis, meet the requirements of the labor market and the needs of society.

Keywords: *political science education, system, principles, systematic approach, training in international relations.*

Третько В.В. Политологическое образование как составляющая национальной системы высшего образования

Аннотация. Высшее образование Украины формируется как одна из главных базовых ценностей государственности, общественного сознания, нацелено на достижение качественно нового уровня подготовки специалистов в соответствии с социально-экономическими условиями и потребностями государства. Основоплагающие принципы построения системы политологического образования: развитие политологического образования как составляющей общегосударственной системы образования; единство управления объектами системы политологического образования; взаимосвязь содержания и технологий фундаментальной и общекультурной подготовки специалистов; комплексное эффективное использование научно-педагогического, учебно-методического и материально-технического потенциала системы политологического образования; стандартизация политологического образования; непрерывное развитие системы, ее модернизация. Среди основных проблем функционирования системы политологического образования в Украине главной является определение нормативной и методологической базы содержания политологического образования в условиях непрерывности и ступенчатости образования. Разработка концептуальных основ развития системы политологического образования должна базироваться на использовании системного подхода, позволяющего раскрыть целостность исследуемой системы и, исходя из сложности ее компонентов, выявить механизмы, которые обеспечивают эту целостность. Она должна иметь качественную законодательную базу, прочное научно-методологическое основание, соответствовать требованиям рынка труда и потребностям общества.

Ключевые слова: *политологическое образование, система, принципы, системный подход, подготовка специалистов международных отношений.*